

שיחה לעם

עש"ק פרשת נשא תשע"ג

רעיון תמציתי לפרשת השבוע - מהרבי מליובאוויטש

לרתום את המוחות לעבודה ה'

מושלם, אלא הוא 'פורח באויר'. שהרי מטרת המשכן היא שימשם כ'אוהל מועד', שינדוד עם ישראל בכל מסעיהם. וכל זמן שלא ניתן להוביל אותו ממקומו, הרי זה כאילו בנייתו לא הסתיימה. הבאת העגלות היתה אם כן בשביל לשאת את המשכן, ובכך גם 'נגמרה' עשיית המשכן.

לפי זה יש לומר, שהעגלות היו כמו חלק מהמשכן⁶, כיון שהם השלימו את בנייתו. לפיכך, כשם שבמשכן עצמו, לא היה משהו 'סתם' - שלא השתמשו איתו, אלא כל פרט בו היה מנוצל בשלימות ובצורה מקסימלית, כך גם העגלות והשוורים היו חייבים להיות 'מנוצלים' לגמרי⁷.

למרות שחלקי המשכן היו כבדים מאוד, הרי בשביל לנייד אותם היה מספיק בדיוק שש עגלות במידות אלו, ושתיים-עשרה שוורים. כך נוצלו כל כוחותיהם של השוורים בצורה מקסימלית. אם היו מוסיפים במידת העגלות או במספר השוורים, למרות שזה היה מקל את טרחת המשא, הרי אז העגלות והשוורים לא היו מנוצלים לגמרי, שהרי היה ניתן לשאת את המשכן גם ללא התוספת. זו הסיבה אם כן, שהנשיאים הסתפקו בתרומת שש עגלות ושנים-עשר שוורים בלבד. כיון שכמות זו התאימה בדיוק לצורך נשיאת המשכן, וכל תוספת היתה 'גורעת' מאיכות הניצול של התרומה.

מכאן אפשר ללמוד לקח והוראה בעבודת ה':

חז"ל אומרים ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו - לא ברא דבר אחד לבטלה"⁸. כלל זה נכון בכל זמן ובכל מקום, בכל חלק ובכל פרט בבריאה. לכן, כשם שבמשכן היה כל דבר מנוצל עד תום ולא היה דבר לבטלה, כך נדרש מכל יהודי לנצל את כל הכוחות והכישרונות שיש לו כדי לעבוד איתם את הקב"ה. על כל אחד לבנות את המשכן הפרטי שבו ולכן עליו להשתמש בכל הכוחות שניתנו לו לשם כך ולא לבזבז אותם חלילה 'לבטלה'. ועליידי שהוא מנצל באופן מקסימלי כל כוח שיש לו וכל זמן פנוי שעומד לרשותו - הרי כוח וזמן זה ממלאים את תפקיד בריאתם ובונים את המשכן אשר בקרבנו.

(על-פי לקוטי שיחות חלק כ"ח, שיחה ב)

מסופר בפרשה על התרומה שהרימו שנים-עשר נשיאי ישראל עבור המשכן. הנשיאים תרמו שש עגלות-משא ושנים-עשר שוורים להובלת העגלות - שני שוורים לכל עגלה. כל זאת, לצורך הסעת קרשי המשכן, עמודיו, אדניו ועוד, ממקום למקום.

וכאן עולה התמיהה: מדוע תרמו נשיאי ישראל מספר זה ועזם של עגלות - כל נשיא חצי עגלה?! האם הם חשבו שבשביל נשיאת כל חלקי המשכן דרושים שש עגלות בלבד? הרי לפי המבואר בגמרא¹, נשיאת המשכן על העגלות התנהלה בקושי כה גדול עד שהיה צריך להעמיד שומר צמוד להשגיח שהקרשים לא יפלו מהעגלות במהלך המסעות. המטען שהעמיסו על העגלות היה מגיע לגובה רב, ולכן היה על השומר להיות צמוד לעגלה כל זמן המסע, כדי לסדר את הקרשים בכל פעם שהם זזים ממקומם, בשביל למנוע את נפילתם. אם היו יותר עגלות, היה ניתן למנוע את הטרחה הזו².

נוסף לכך, תרומה זו נתנו הנשיאים כתיקון על כך שאיחרו את נדבתם בתרומת המשכן³. כיצד אם כן עלה על דעתם 'להתקמצן' בנדבת ליבם דווקא בתיקון זה? היה מן הראוי, לכאורה, שהנשיאים יתרמו ברוחב-לב, כדי שכל צרכי המשכן יהיו בהרחבה.

הדבר יובן בהקדם דברי הגמרא⁴. הגמרא אומרת שאורך כל עגלה היה חמש אמות ורוחבה שתיים וחצי אמות. לאחר מכן היא שואלת, מדוע היה צריך שהעגלה תהיה במידות אלו ולא פחות מכך? והיא עונה, שאם אורך העגלה היה פחות מחמש אמות, לא היה ניתן להניח בה את הקרשים מפני צרות המקום, ואם הרוחב היה פחות משתיים וחצי אמות, היו הקרשים מתנדנדים ונופלים.

דברי הגמרא לכאורה לא מובנים. הרי מדובר כאן על עגלה קטנטנה כל כך לפי ערך המשא. עגלה שהקרשים הונחו בה אחד על השני והיה חשש ממשי לנפילתם. מדוע אם כן 'מבקשת' הגמרא להקטין את מידתה במקום להגדיל אותה? מכך משמע לכאורה שיש 'עניין' שהעגלות יהיו קטנות ככל האפשר, ולכן המידות שלהם היו רק כפי המוכרח ממש לנשיאת המשכן. לפי זה ניתן לומר, שזוהי גם כן הסיבה שהנשיאים מיעטו במספר העגלות והביאו דווקא שש עגלות, כדלהלן.

למעשה, הבאת העגלות היתה על-פי עצתם של שבט יששכר. הם אמרו לנשיאים: "משכן שעשיתם פורח הוא באויר, אלא התנדבו עגלות שתהיו נושאים אותו בהם"⁵. כלומר, לולי העגלות - המשכן אינו

¹ מסכת שבת דף צ"ט עמוד א'.

² [בפרשה מסופר, ששתי עגלות נועדו לשאת את היריעות שהיו בגג המשכן ואת הקלעים שהקיפו את אוהל מועד, וארבעת העגלות האחרות נשאו את כל הקרשים, העמודים והאדנים שהיו במשכן ובאוהל מועד. רק לשם דוגמה: משקלם של אדני הכסף בלבד היה 100 כיכר - בערך 4800 קילו (בכל כיכר היו 3000 שקלים, וכל סלע/שקל של תורה הוא במשקל 16 גרם - ראה שיעורי ציון בסופו, שחכמים הוסיפו על הסלע חמישית וכעת הוא במשקל 19.2 גרם). זאת מלבד 65 אדני הנחושת (כל אחד במשקל כיכר), 48 קרשים גדולים (באורך 4.8 מטר, ברוחב 0.72 מ"ט ובעובי 48 ס"מ), 69 עמודים גבוהים ועוד.

³ המשך ההערה השמיט מפאת חוסר מקום].

⁴ כדברי רש"י שם.

⁵ שבת שם.

⁶ מדרש רבה במדבר פרשה י"ב פיסקה ט"ז [במתנות כהונה שם מפרש שבדרי שבט יששכר נאמרו בתמיהה: וכי המשכן יכול לפרוח באויר? ולכן הם הציעו לנשיאים שיביאו עגלות כדי לשאת אותו. אך ראה בפירוש ידי משה שם שלא היה צריך עגלות משום כך, כיון שהיה ניתן לשאת אותו בידיים כשם שנשאו את הארון. לכך כתב שבדרי יששכר נאמרו בקביעה: הרי המשכן כעת פורח באויר!

שהרי הוא עתיד להיגנו ולא יהיה לו קיום. לכן הם הציעו שיביאו עגלות ושוורים, שהם יהיו קיימים לעולם כהמשך דברי המדרש. אמנם לפי המבואר כאן, ה'פריחה' מורה על חסרון במשכן. כמשמעות המדרש, שכעת הוא פורח].

⁶ ראה במדרש רבה שם פיסקה י"ז: "מפני מה לא הביאו חציין עגלות וחציין שוורים? מפני שהיו יראים שמא ימות שורו של אחד מהם או שמא תשבר עגלה של אחד מהם - ונמצא אותו השבט אין לו חלק במשכן". וראה שם פיסקה ח"י, שמשא לא רצה לקבל אותם בתחילה, מפני שחשש "שמא אחת מן העגלות נשברה או אחד מן השוורים מת ונמצא קרבן של נשיאים פסול. אמר לו הקב"ה... שיהיו קיימים לעולם". כלומר, לעגלות ולשוורים היה דין של קרבן ממש, וכפי שממשיך במדרש שהקריבו אותם לאחר מכן. ויש לומר, שהם נחשבו 'קרבן' משום שהם גמרו את עשיית המשכן. כשם שחיונו המבחב היה על ידי הקרבנות שהקריבו עליו, בדומה לכך, 'קרבן' זה 'חנן' וגמר את המשכן (ראה צפנת-פענח השלמה דף י).

⁷ יש להעיר מלשון הפסוק 'המלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה הוותרו' (שמות פרק ל"ו פסוק ז'). כלומר, שישראל תרמו יותר מן הדרוש למלאכת המשכן (רש"י שם). אך בודאי גם הנותר מתרומות ישראל, לא נשאר לבטלה אלא השתמשו בו לצורכי המשכן (ראה רמב"ן שם פסוק ג'). וראה עוד ברש"י (מסכת שבת דף ק"ב עמוד ב'): "אין עניות במקום עשירות - לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים הוותרו" [זאת לפי הדעה שהתוספת המיותרת היתה במלאכת המשכן ולא בנדבת ישראל]. אך 'מוותר' זה - הדרך להותירו, כדי שיהיה במלאי לצורך החלפה אם ישבר או יקרע אותו דבר, אבל לא הותירו סתם ללא צורך. וכן מוכח מלשון רש"י (שם דף מ"ט עמוד ב'): "היו עושים די לא פחות מן הצורך ולא יותר מן הצורך" (ראה רש"י שם).

⁸ מסכת שבת דף ע"ז עמוד ב'.